

10 DLA WĄTROBY

10 przykazań Longevity dla wątroby

Wątroba to jeden z najważniejszych narządów człowieka – odpowiada za ponad 500 procesów metabolicznych, m.in. magazynuje składniki odżywcze, neutralizuje toksyny i reguluje gospodarkę lipidową oraz węglowodanową.

Ma bardzo dobre zdolności regeneracyjne, ale jednocześnie przez lata może chorować „po cichu”, nie dając żadnych objawów klinicznych, a w chwili ich pojawienia się choroba zazwyczaj jest bardzo zaawansowana, na etapie przewlekłego zapalenia, a nawet na etapie marskości czy raka wątroby.

Oto 10 zasad, które sprzyjają jej długowieczności i prawidłowemu funkcjonowaniu.

1 Nie dopuszczaj do nadmiaru tkanki tłuszczowej

Najważniejszym czynnikiem ryzyka rozwoju tłuszczeniowej choroby wątroby związanej z dysfunkcją metaboliczną- MASLD (Metabolic Dysfunction-Associated Steatotic Liver Disease), najczęstszej przewlekłej choroby wątroby na świecie, jest nadmiar tkanki tłuszczowej, zwłaszcza trzewnej.

- dąż do stabilnej masy ciała,
- utrzymuj prawidłowy obwód talii
-do 80 cm dla kobiet i 94 cm dla mężczyzn,
i wskaźnik masy ciała do BMI 25 kg/m².
- nawet redukcja 5–10% masy ciała może poprawić znacząco stan wątroby.

2 Jedz jak mieszkańcy basenu Morza Śródziemnego

Najlepiej przebadanym modelem żywienia dla zmniejszenia ryzyka sercowo – naczyniowego i MASLD jest dieta śródziemnomorska.

Stawiaj na:

- warzywa i owoce,
- oliwę z oliwek,
- rośliny strączkowe,
- orzechy,
- ryby morskie,
- pełnoziarniste produkty zbożowe.

3 Ogranicz cukier, szczególnie fruktozę

Nadmiar cukrów prostych nasila proces de novo lipogenezy w wątrobie.

Unikaj:

- słodzonych napojów,
- syropu glukozowo-fruktozowego,
- nadmiaru soków owocowych,
- regularnego podjadania słodczy.

4 Ruszaj się codziennie

Aktywność fizyczna zmniejsza ilość tłuszczu wątrobowego nawet bez dużej utraty masy ciała.

- Cel:
- 2–3 treningi oporowe,
  - ograniczenie siedzenia,
  - minimum 150–300 minut umiarkowanego wysiłku tygodniowo.

5 Alkohol traktuj jako wyjątek, nie codzienność

Nie istnieje całkowicie bezpieczna dawka alkoholu dla wszystkich. Im mniej:

- tym lepiej dla regeneracji hepatocytów,
- mniejsze ryzyko marskości,
- niższe ryzyko nowotworów wątroby.

6 Chron się przed wirusowymi zapaleniami wątroby

Pamiętaj o:

- wykonaniu chociaż raz w życiu badania na obecność przeciwciał anty HCV,
- jeśli urodziłeś się przed 1996 r. (rok kiedy wprowadzono w Polsce obowiązkowe szczepienia noworodków przeciw WZW B), wykonaj badanie na obecność AgHBs,
- zaszczep się przeciw WZW B jeśli nie jesteś chory i do tej pory się nie szczepiłeś,
- jeśli nie wiesz, czy byłeś szczepiony wykonaj badanie na obecność przeciwciał anty HBs,
- jeśli dużo podróżujesz zaszczep się przeciw WZW A.
- diagnostyce w kierunku zakażeń wirusowych wątroby przy nieprawidłowych wynikach transaminaz – ALT.

Zapobieganie jest skuteczniejsze niż leczenie.

7 Uważaj na leki i suplementy diety

Przyjmowanie dużej liczby suplementów diety nie zawsze jest zdrowe, zwłaszcza bez kontroli i zwłaszcza, jeśli łączy się je z lekami. Są częstą przyczyną polekowego i po suplementacyjnego uszkodzenia wątroby – DILI/HILI (Drug-Induced Liver Injury/ Herb-Induced Liver Injury)

Nigdy:

- nie przekraczaj zalecanych dawek leków, nawet tych bez recepty np. paracetamolu,
- nie łącz wielu preparatów bez konsultacji z lekarzem,
- nie stosuj długotrwale suplementów niewiadomego pochodzenia.

8 Zachowaj bilans pomiędzy pracą a życiem prywatnym – work-life-balance oraz dbaj o rytm dobowy i sen

Zaburzenia snu zwiększają ryzyko zaburzeń metabolicznych oraz stłuszczenia wątroby.

Staraj się:

- spać 7–9 godzin,
- utrzymywać stałe godziny snu,
- unikać późnonocnego podjadania.

9 Pij kawę

To jedna z najlepiej udokumentowanych interwencji ochronnych dla wątroby.

Korzyści obserwowano przy:

- min. 2–3 filiżanki dziennie,
- również kawa bezkofeinowa wykazuje działanie ochronne, ale nieco w mniejszym stopniu.

Kawa wiąże się z mniejszym ryzykiem:

- stłuszczenia,
- marskości,
- przewlekłego zapalenia,
- rozwoju raka wątrobowokomórkowego,
- włóknienia,

10 Kontroluj swoje wyniki

Wątroba długo nie daje objawów lub objawy są subkliniczne.

Regularnie oceniaj:

- aktywność ALT i AST,
- poziom glukozy lub HbA1c,
- masę ciała i obwód talii,
- profil lipidowy,
- ciśnienie tętnicze,

Badania te powinny być wykonywane co roku.

W grupach ryzyka warto rozważyć ocenę stłuszczenia wątroby – USG jamy brzusznej, elastografia wątroby metodą VCTE i włóknienia wątroby - wskaźnik FIB-4, elastografia wątroby metodą VCTE.

Osoby zdrowe, bez przewlekłych chorób wątroby i czynników ryzyka ich rozwoju, powinny wykonywać usg jamy brzusznej co 3–5 lat.

Złota zasada longevity dla wątroby

To, co szkodzi wątrobie najbardziej, to nieprawidłowy styl życia – niewłaściwa dieta: przewlekły nadmiar kalorii, cukrów prostych, tłuszczów nasyconych, alkoholu i siedzący trybu życia.

To, co służy jej najlepiej, to regularność: aktywność fizyczna, zbilansowana dieta, kawa, unikanie alkoholu, dbanie o prawidłową masę ciała i profilaktyka obejmująca zarówno szczepienia ochronne przeciw WZW A i B, jak i wykonywanie systematyczne badań okresowych z oceną parametrów wątrobowych, w tym przynajmniej raz w życiu oznaczenie anty HCV oraz metabolicznych.

Wątroba może chorować latami. Nie czekaj na objawy.

Dr n. med. Paweł Rajewski,
prof. WSNz, MBA specjalista chorób wewnętrznych,
specjalista chorób zakaźnych, hepatolog,
transplantolog kliniczny,
Konsultant wojewódzki w dziedzinie chorób zakaźnych dla województwa kujawsko- pomorskiego

